

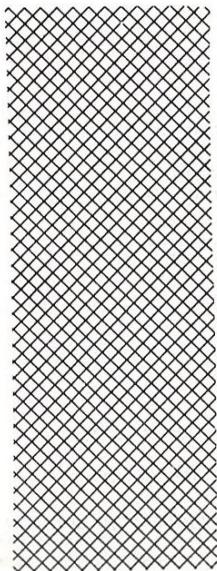
nje u pratnji dva stražara, ponekad bi se rasptivao o vremenu, da li pada kiša u Dordonji. Nalazila se na talasima ili kristalima kada je jedan žestoki pokret ruke, jedan očajnički udarac peta odbaci u hladan zatvoren prostor kao da je more izbacilo u pećinu Gitanesa ispunjeni tamom i dimom. Sedeći na krevetu Robert je zurio u prazno, zaboravljena cigareta sagorevala je medu prstima. Žanet se nije iznenadila, iznenadenu tu nije bilo mesta jer nije bilo ni prisutnosti ni odsutnosti, samo prozirna pregrada, dijamantski kvadrat unutar kvadrata tavnice odvajao je od svakog pokušaja, od Roberta tamo pod električnim svetlom. Luk u koji se pretvorila nije imao ni buktinju ni strelu kojom bi probio dijamantski kvadrat, prozirnost je bila tišina neprobojne materije, ni jednom Robert nije podigao pogled u onom pravcu koji se sastojao samo od ustajalog čelijskog vazduha, kolutova dima. Žanet ga je dozivala, Žanet koja ga je žezele, sposobna da dode dotele, da prodre do njega, smrskala se u nešto suštinski drukčije, bila je tigrica od prozračne sapunice koja je menjala oblik, širila bele kandže od dima prema prozoriču sa rešetkama, istezala se i gubila uvijajući

se u svojoj nemoći. Poslednjim delićem snage, znajući istovremeno da se ponovo može desiti silovanje, putovanje kroz lišće, zrnca peska ili atomske formule, Žanet zvana želja dozva Robertov lik, pokuša da mu dosegne lice i kosu, da ga dozove. Videla ga je kako gleda prema vratima, kako hitro i oprezno baca pogled prema oknu ćelije. Naglim pokretom Robert izvuče nešto ispod pokrivača, debeli konopac od izuvijanog čaršava. U jednom skoku stiže do prozorčića i izbací uže. Žanet ga je bolno dozivala, rasipala se tišina od njenog jauka u dijamantskom kvadratu. Ispitivanje je pokazalo da se okrivljeni obesio padajući svom težinom na pod. Usled pada izgubio je svest i podlegao gušenju, jedva da su prošla četiri minute od poslednjeg obilaska stražara. Odjednom praznina, u jeku dozivanja prsuće i prelazak u ukrućenost kvadratnog stanja, slomljeno Žanetinim ulaskom u stanje groznice kroz spiralu bezbrojnih destilitora, skok u dubinu teške zemlje gde se svako napredovanje svodilo na uporno izjedanje neprobojnih tvari, lepljivo uspinjanje prema sinjim visinama, prelazak u stanje tlasa, prvi ushićeni zamasi rukama, eli-sa koja se obrće, očajanje koje zamenjuje nada,

već su nebitni bili prelazi iz jednog u drugo stanje, biti u lišću ili zvučnom kontrapunktu za Žanet želju značilo je izazov, njen metalni skok činio je savitljivi most od jednog stanja do drugog. U nekom položaju, prolazeći kroz neko stanje ili kroz sva istovremeno, Robert. U nekom trenutku dok je Žanet bila groznička ili talaši Robert je mogao biti talasi ili groznička ili kvadratno stanje u nekoj bezvremenskoj sadašnjosti, ne Robert nego kvadratnost ili groznička jer su i njemu njegove sadašnjosti dozvoljavale da prede iz stanja groznicice u stanje talasa, pročišćavale ga, rastezale i učvršćivale u isto vreme, Žanet želja borila se protiv svakog stanja u kojem je bio i Robert, žezele je ponovo biti u groznicici bez Roberta, ukrutiti se u kvadratnom stanju bez Roberta, lagano se otisnuti u tekućinu u kojoj su prvi zaveslaji rukama činili nju samu, pomoću kojih se osećala i prepoznavala kao Žanet, ipak će jednom Robert učiniti, sigurno će jednom na kraju miltavog klačenja u kristalnim talasima jedna ruka dosegnuti Žanetinu, biće to ipak na kraju Robertova ruka.

Sa španskog: Dragana Nikolić

ljuštila majka krompir pavlo tičina

Ljuštila majka krompir, a sestre se igrale lutkama.
Svi su sedeli na zemljanom podu i svi mislili na svoj način.
Majka: kako sada da žive? Da li će otrgnuti makar komadić

zemlje?

I šta s tom zakrpom, čak i ako otrgnu? Biće još gladi, oh, biće nesreće i suza! I bar kad bi se sin negde najmio, bio bi od

pomoći.

Toliko su se već natrpeli, napatili, šta i kako dalje — ko bi ga znao... Devojčice poređ nje, čućeći, učile su lutke da okopavaju leje: ovako, gledaj, ovako treba; ne samo odozgo, nego i odozdo je pomeriti — tada će rasti kako treba i toliko će rodit da će za sve nas

i za mamu

biti dovoljno do mrazeva. Čula to majka, okrenula se prema njima. Lastavičice, moje, draga dečica... Htede još nešto reći, ali nekako ne uspe. Suze joj blesnuše na trepavicama i kanuše na ruku što ležaše na kolenima (neprimetno pade joj na zemlju nož), a druga ruka što još držaše krompir lako je drhtala, a zajedno s njom tresla se i prstenasta ljudska što je lako visila na nedoljuštenom krompiru...

Deca se stisnuše, ostavise lutke i počeše da plaku.

Majka ih privukla rukom, a drugom otrla suze. Ljuska se otkinula i, pavši na lutku, smotala se poput zmije...

Uto ulazi sin: — Mama! Ti opet? Kad ne bi tako plakala, možda bi makar malo lakše bilo!

Cućeš li, mama?

Stavila krompir u peć. Uzela žarač, odozdo zahvatila gvozdenjak i gurnula ga dublje ulevo, gde su suvarci već izgoreli, suvarci kao od vatrene žice — pruće poče da pucketka. — Ta čujem, još nisam sasvim ogluvela. Pruće poče da pucketka, a u prozorima se modreo oblak. Sestre strogo pogledaše i odmaknose se od peci.

(— Možda i nije sasvim ogluvela.) A oblak se modreo u

prozorima...

Sin stajao, stajao, a onda počeo da korača po kući:

— Tata se nije vratio? — Majka kao za sebe: Gledajte, stara već, glupa, nepotrebljana. Zar ja šta znam? Ništa mi više nije preostalo, nego da plaćem! Sin komunist, otac pobenavio i uz sekstu pristao, pa da je još samo to — nego se proglašio za Isusa Hrista i po selima vuče bratiju

za sobom!

I šta, kažite, šta mi je ostalo? Hajde, koljite, hajde, ubijte, u grob me ugurajte s malom decom, nek' najzad budem vašim kolenom prignjećena kao ova naša Ukrajina.

Sin u smeh! Oh, vidi je! Šta imaš od takvih reči?

Dobro, zalaži se za tu svoju Ukrajinu, ali mene u to ne mešaj.

Ja nisam više mali i znam šta radim.

Ako hoćeš — mogu i bez vas da živim, ako hoćeš, sasvim mogu. Danas — sutra poći će i neću se vratiti. Kuda — ja već znam! Majka učutala, pomerila gvozdenjak, počela da oštiri nož. Devojčice iz ugla izgurale lubeniku, guraju je prema njoj i viču: ajs! gledaj kako slusa, čelavi bići s jednim rogom!

Ajs, ajs! A sin malo blaže: ako hoćeš, poći će i neću se vratiti. A šta ja hoću! Nož da dignem na sebe, da više ne gledam na ovu bedu — eto šta hoću! — Lubenica pršte i prelomi se na dve polovine.

U kući zamirisa na orahe i kao na mraz.

Deca se sagnuše da zagrizu svoju polovinu — i glavica o glavicu udari. Udarise u smeh! Zatim dubeći iz sredine počeše da se guše, zacenjujući se od smeha. Pogleda jedno na другo i opet, još glasnije, sva im se rama renesu, pogledajte, pa opet, dok ih ne spopade štucanje.

A, s ocem će morati ipak nešto da se uradi. Sin: Znam šta misliš. (Pauza. Mačor skoči s peći.) Samo što se on neće više pokajati. Okoreo.

Nešto škripnju u tremu, lupi u vrata — Joj, mama, bojim se! Deca majci: — Bojim se, mama, on će nas tući!

Vrata se širom otvorile i on viknu iz dubine:

— Padajte preda mnom! Pred vama je Hristos — bog i car vaš! Nastade tišina. Zašišta gvozdenjak. Grozno-modra — tišina — u prozorima.

Blagosiljavajući desno i levo, ulazio je u kuću bog: u košulji stegnutoj pojasmom, bos, čelo uzano — dva prsta.

Bog: Umorih se! Sešću, poseđeću. A šta ti tamo kuvaš? Znaš, danas sam se vaznosio na nebo i tako mi je bilo žao. Tako mi vas je bilo žao. Apostoli vele: — Zatraži osanu!

A ja kako rukama mahnem, sve sam više, mahnem — i sve sam više.

Majka: Ti, davorje seme, nakazo jedna, što li dolaziš k meni? U nevolju si nas uvalio, decu odbacio — idi otkuda si i došao, a u peć mi ne zagledaj, Judo!

Što ostavi vrata širom otvorena? Cuješ, pijanduro?

Bog: Ako ne verujete — rebra moja precista dotaknite. Rane od eksera na rukama pogledajte! — zborg vas sam se

razapeo.

Majka: Idi, jer kad ščepam ovaj žarač, dobiceš svoje, biće i tvojim rebrima, i glavi i mukama — cuješ li me?

Sin (pljunuvši na pod): Ovo je

kao na predstavi u pozorištu.

Lenjin antihrist javio se, moj sine, a ti o pozorištu.

Boriti se treba: antihrist se javio.

Ti se najpre javi u odboru, a onda

ćemo o antihristu. Tamo... kažu...

Ah, nek' ide k vragu — jednom ćeš se ipak doigrati!

Lenjin antihrist javio se, moj sine, a ti protiv mene.

Treba se boriti: neprijatelj se javio. Devojčica iz susedstva na vratima:

— Oj, tetka,

jeste li čuli? Onaj Laviron sektant ubio

svoju mlađu kćerčicu!

Sin. Nehotice. Okrenuo se — krv! Pravo

naspram njega i oko u oko

Isus Hristos ustade.

Majka u zapevku.

S ukrajinskog:
Petar Vujičić